

LA TERTÚLIA DE BAUSSET DELS DILLUNS

Ramon Trullenque Peris

Les tertúlies.- De sempre, les tertúlies consisteixen en reunions informals d'un grup de persones interessades en diversos temes d'interès comú, que es reuneixen periòdicament. És un espai on la gent pot participar per a informar-se i debatre, o compartir i contrastar idees i opinions. Per lo general la reunió es fa per la vesprada, després de dinar, a una cafeteria.

L'antecedent més antic que jo conec es l'Acadèmia dels Nocturns. S'anomenava així perquè els seus membres es reunien de nit, cada dimecres, al palau de Bernat Català de Valeriòla, que n'era el fundador i l'amfitrió (*"en lo mes de setembre, 1591, nos juntarem uns quants cavallers y amichs y instituirem una Academia pera exercitarnos en hobres y actes virtuosos"*), els seus membres s'identificaven per una metàfora: Francesc D'esplugues (Descuit), el cèlebre dramaturg Guillem de Castro (Secret), el no menys cèlebre dramaturg de Sogorb Francesc Agustí Tàrrega (Por), el jurista de Xàtiva, deixeble de Joan Lluís Vives, Tomàs Cerdan de Tallada (Tro) i el poeta i dramaturg Gaspar Aguilar (Ombra), entre d'altres.

Altres antecedents mes propers els trobem al barri del Carmen, en Capsa i Christopher Lee, on Lluís Fernández reunia lletraferits dels anys setanta. Mes tard, als anys de la transició, proliferaren tertúlies de tot tipus, com les que es feien a l'Aplec de Paco Munyoç, o les del cafè Malvarrosa (col·loquialment el Malva), darrere de l'antiga Universitat, al carrer la Nau. Un altre lloc era La Seu, de Toni Peix, on acudien personatges com Josep Lluís Albinyana o Ricard Pérez Casado. Un altre cafè clàssic era el cafè Concert, on acudien figures de la cançó com Lluís el Sifoner, Els Pavesos o Al Tall.

Hui la situació ha canviat i les tertúlies han estat substituïdes per la conversació global de les xarxes socials de Internet, pel progressiu individualisme i l'anòmia social, tot el que du a pensar que la tertúlia correspon a un món que ja no existeix, com diu Toni Pep, ànima del Cafè Concert: *"En l'actualitat les tertúlies s'han fet massa universitàries i formals. A més a més, la cultura del subvencionament ha fet que la gent s'individualitze molt i canvie de camisa constantment"*.

La tertúlia dels dilluns.- Trobe que hi ha una diferència fonamental entre totes aquestes tertúlies i la Tertúlia dels dilluns: aquí els promotors, organitzadors, protagonistes no són els locals que atrauen als seus clients en una època de transició en que es genera una demanda. En la nostra tertúlia lo fonamental sempre han estat els seus membres, potser un poc utòpics i idealistes, però desinteressats, prova d'això es que va començar als primers anys del franquisme i que el lloc de reunió resta en segon terme, doncs ha anat itinerant per molts llocs a través de la seua història.

Josep Lluís Bausset i Ciscar.- (Paiporta 1910- L'Alcúdia 2012) Fill d'una família carlina de Paiporta, ben prompte es trasllada a l'Alcúdia. Va a Madrid a estudiar Farmàcia, on entra en contacte amb estudiants bascos, gràcies als quals comença a plantejar-se la qüestió nacional. A més a més, entra a militar a la Federació Universitària Espanyola (FUE). Mes tard va estudiar Química a la Universitat de València.

En tornar a València entra en contacte amb el valencianisme polític. I ho fa amb diverses organitzacions i partits:

- Centre d'Actuació Valencianista (CAV), partit nacionalista d'esquerres, on coneix destacats valencianistes del moment com Enric Soler i Godes, Ricard Sanmartín, Josep Castanyer, Josep Rodríguez Tortajada o Manuel Sanchis Guarnier, i col·labora amb la seua publicació El Camí.
- Acció Nacionalista Valenciana, que al contrari que el CAV, és una organització de dretes, però que comparteix una mateixa visió nacional. Allí coneix a Xavier Casp, a Miquel Adlert, a Francesc Bayarri, i col·labora a la revista Acció.
- Finalment, va militar a un dels partits polítics valencianistes més importants del moment, l'Agrupació Valencianista Republicana, que havia estat fundat el 1930 per Adolf Pizcueta, Francesc Bosch i Morata, Francesc Soto i Mas, Maximilià Thous i Llorens i Artur Perucho. Hi coneix també Antoni Igual i Úbeda i Duran i Tortajada. Tant des del partit com des del seu setmanari, Avant, encapçalen les reclamacions d'un Estatut d'Autonomia per al País Valencià.
- En 1932 fou un dels signants de les Normes de Castelló. Durant la guerra civil es mobilitzat, atansant el grau de tinent; acabada la guerra es inhabilitat, pel que es dedica a donar classes

Acabada la guerra civil, Bausset s'hostatjava a la pensió Faus a València (a la que deien la Pensió Clorofil·la, perquè sols menjaven verd) i allí va conèixer a un jove estudiant de Dret, al que Bausset batejà com "el mut" (doncs només parlava el justet), i que es deia Joan Fuster. D'aquesta relació naix una de les incipients tertúlies de l'època on comencen a tractar-se temes culturals, històrics i polítics. Com deia Bausset: *"En aquells temps la tertúlia del dilluns va ser un espai de llibertat, que ens mantenia la il·lusió de que les coses canviarien per a bé, i on hi acudíem per parlar de tot allò que no era possible fer al carrer"*.

Bausset no va ser tan sols un exemple de perseverança i lleialtat a la seua llengua i al seu País, doncs a més irradiava valors ètics i morals: honradesa, coherència, honestedat, solidaritat, que despertaven l'admiració dels seus alumnes i en

general de tots els que arribaven a conèixer-lo. Malgrat tot, el que resultava més evident eren la seua senzillesa i humilitat. Quan la Societat Jaume I de Carlet va decidir retre-li un homenatge, em demanaren que fera la seua "laudatio", però ell em digué "No vull cap notorietat, ni que se'm faça cap reconeixement". Aleshores, jo li vaig prometre que no l'anomenaria i per fi va accedir. Quan arribà l'hora vaig parlar d'un jove amic meu de més de noranta anys i vaig anar descrivint totes les seues qualitats i tot el que havia fet durant la seua llarga vida, amb el que tots sabien de qui parlava: un jove de vora cent anys.

Bausset no es perdia mai la tertúlia, fera fred o calor, i quan estava malalt i no podia acudir la fèiem a casa seua, fins al dia 21 de maig, que acudí per darrera vegada, al que seria el seu comiat dels bons amics dels dilluns, doncs va faltar el 3 de juny de 2012, amb 102 anys. Poc després, Tonetxo Pardiñas, president de la Societat Coral El Micalet, deia que Bausset "és un clar referent i exemple que cal imitar", i proposava que la tertúlia dels dilluns que, des de fa uns anys se celebra a El Micalet, passés a anomenar-se "la Tertúlia de Bausset dels dilluns", el que va ser acceptat per tots els seus membres.

Tertúlia a casa Bausset

Joan Fuster i Ortells.- És l'intel·lectual més important que ha donat el nostre país en moltes dècades. Nascut a Sueca, on va viure sempre i des d'on es van difondre la seua obra i el seu pensament, l'escriptor va sorgir d'un ambient rural i modest, com a fill d'un mestre de dibuix i cap comarcal del carlisme.

Va estudiar Dret (1942-47), anys en que entra en contacte amb figures del valencianisme, com Carles Salvador, Xavier Casp i... el nostre Josep Lluís Bausset. Acabada la carrera començà a escriure poesia, però prompte passà a l'assaig, on es mostrà lúcida, crítica, irònic, escèptic i sempre brillant, en la línia dels més destacats pensadors europeus. D'aquesta primera etapa són *El descrèdit de la realitat* (1956); *Les originalitats* (1956); *Figures de temps* (1957) i *Judicis finals* (1960). L'any 1962 suposà per a Fuster una data decisiva, amb l'aparició de *Nosaltres els valencians*, *Poetes*, *moriscos i capellans*, *Qüestió de noms*, i *El País Valencià*, que fou l'excusa per a una forta campanya contrària als diaris de València —on la seua col·laboració quedà des de llavors exclosa. Tot plegat, li concità fermes adhesions i també enemistats de llarga durada i fins i tot dos atemptats (1978 i 1981).

Malgrat tot, continua la seua intensa producció literària amb *El bandolerisme català: la llegenda* (1963), *Heretgies, revoltes i sermons* (1968) i *Literatura catalana contemporània* (1972); i els assaigs *Diccionari per a ociosos* (1964), *Causar-se d'esperar* (1965), *L'home, mesura de totes les coses* (1967), *Consells, proverbis i insolències* (1968), *Examen de consciència* (1968), *Babels i babilònies* (1972) i *Contra Unamuno y los demás* (1975), *La Decadència al País Valencià* (1976), *Libres i problemes del Renaixement* (1989) i, en l'àmbit de l'assaig de pensament i reflexió, *Sagitari* (1984), *Un país sense política* (1976), *El blau de la senyera* (1977), *Destinat (sobretot) a valencians* (1979), *Ara o mai* (1981), *País Valencià, per què?* (1982), *Pamflets polítics* (1985) o *Punts de meditació (Dubtes de la "Transició")* (1985). Però les circumstàncies de la Transició provocaren aviat en ell una posició de rebuig, perquè considerava que els canvis eren incomplets. Finalment, decidí retirar-se de la vida pública, amb la intenció de dedicar-se en exclusiva a l'activitat acadèmica,

Des del primer moment s'establí entre ell i Bausset un sentiment mutu de confraternitat, de comunitat de idees i pensaments, pel que quan deixaren la pensió decidiren seguir reunint-se totes les setmanes. Aprofitant que el dilluns era el dia que Bausset acudia al concert setmanal que organitzava la Societat Filharmònica, al qual acudien els dos amics, Fuster (des de Sueca) i Bausset (des de l'Alcúdia), van començar a reunir-se a València, d'una manera informal, mentre prenien cafè, per parlar, per enraonar, per trobar-se, per debatre algun tema d'interès o alguna notícia d'actualitat. En un ambient on estaven prohibides les reunions de més de tres persones, al mig de la ciutat de València de l'època, una ciutat grisa, de adhesions incondicionals, acostumada al pensament únic, aquelles primeres tertúlies als anys quaranta van constituir un espai de llibertat i de valencianisme, i amb el pas del temps van anar incorporant nous tertulians, fins que es convertiren en la "Tertúlia dels dilluns".

Cal dir que a, més de Fuster i Bausset, anaren afegint-se a la *tertúlia del dilluns*, esporàdicament:

- **Miquel Tarradell i Mateu**, catedràtic d'Arqueologia a la Universitat de València en 1956, on va crear la revista *Papeles del Laboratorio de Arqueología de Valencia*, treballà als jaciments romans i ibèrics del País Valencià, junt a altres arqueòlegs universitaris com Lluís Pericot, Enric A. Llobregat y Gabriela Martín Àvila, i col·laborà amb el SIP (Servei de Investigació Prehistòrica de València) junt a Domingo Fletcher y Enrique Pla. Molt compromès amb la recuperació de les llibertats democràtiques i la cultura catalana. En resultar elegit president de la Casa de Catalunya a València, possiblement va facilitar el que la tertúlia es desplaçés a la seu de la Casa de Catalunya, al carrer de la Pau.

Miquel Tarradell

Joan Reglà

- **Joan Reglà i Campistol**, llicenciat en Filosofia i Lletres, rama de Història, i en Dret, deixeble de Vicens Vives, catedràtic de Història Moderna a la Universitat de València en 1959, estudià el bandolerisme, les conseqüències de l'expulsió dels moriscs al País Valencià i en general la història de la Corona d'Aragó. Va semblar entre els seus deixebles el interès per la investigació de la història pròpia.

Vicent Andrés Estellés

- **Emili Giralt i Raventós**, nascut a Vilafranca del Penedès, deixeble també de Vicens Vives, catedràtic de Història Contemporània, els seus treballs historiogràfics tracten, principalment, temes agraris, econòmics i socials de l'època moderna i contemporània. Es va especialitzar en l'estudi de la població, de la història agrària i dels moviments socials als Països Catalans.

Emili Giralt

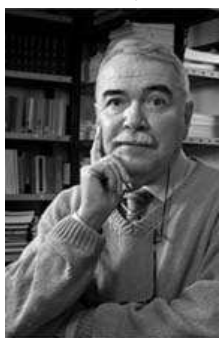
- **Vicent Andrés Estellés**, nascut a Burjassot, periodista, escriptor i un dels millors poetes en llengua valenciana. El 1958 arribà a redactor en cap del periòdic *Las Provincias*, càrrec que va ocupar fins a l'any 1978, en què "fou arbitràriament substituït", el que suposà una jubilació anticipada, que aprofità per a escriure i deixar a la seua mort una important obra inèdita.

- **Enric Duran i Tortajada**, poeta i dramaturg valencià, va ser un dels signants de les Normes de Castelló, l'any 1932. Va col·laborar en diverses revistes i diaris, com *Avant*, *Valencia Cultural*, *El Cuento del Dumenche* i *València Mensual*, de la ciutat de València; *El Progreso* de Xàtiva; *Tierra Levantina*, de Buenos Aires; i *Senyera*, de Mèxic.

Enric Duran i Tortajada

- **Francesc Pérez Moragon**, nascut a Algemesí, llicenciat en filologia hispànica, secció de filologia valenciana. Ha ocupat diferents càrrecs entre els quals podem destacar el de director de redacció de la Gran Enciclopedia de la Región Valenciana; secretari de redacció de la revista *l'Espill*, director del setmanari *El Temps* i director tècnic de política lingüística de la Universitat Jaume I.

Francesc Pérez Moragon

- **Manuel Sanchis Guarner**.- València (1911-1981). pot ser considerat l'iniciador de la Filologia moderna en les terres valencianes. Orfe des de molt

xicotet, va ser criat pel seu oncle, el canonge i erudit José Sanchis **Sivera**, al costat del qual va iniciar la seua estima per la llengua, la història i la cultura dels valencians. Llicenciat en Dret i en Filosofia i Lletres, es va formar com a filòleg i historiador en el Centre d'Estudis Històrics de Madrid, on va ser deixeble de Menéndez Pidal, Navarro Tomás i **Américo** Castro, entre altres. Va publicar "**La llengua dels valencians**", el 1933, amb la intenció d'aclarir didàcticament als valencians la identitat filològica **Manuel Sanchis Guarner** de la seua llengua. Un any abans, va ser un dels signants de les **Normes** de Castelló, com a resultat del seu lideratge estudiantil.

Durant la Guerra es va incorporar a l'exèrcit de la República i va obtenir el grau de capità, per la qual cosa, en finalitzar el conflicte va ser condemnat a presó. Després va residir a Mallorca, entre 1942 i 1959, on va ajudar en la confecció del "**Diccionari Català-Valencià-Balear**". També hi participà a la tertúlia, després del seu retorn de Mallorca. Altres llibres seus són: "Introducció a la història lingüística de València" (1949), "**Els valencians i la llengua autòctona durant els segles XVI, XVII i XVIII**" (1963), "**Els pobles valencians parlen els uns dels altres**" (1963-1968) o "La Renaixença al País Valencià" (1968), "La **ciutat** de València" (1972). Durant els anys setanta, va destacar en el procés de recuperació de la llengua dels valencians i, per això, va ser objecte d'atacs per part de la dreta valenciana. En 1979 va ser nomenat catedràtic de lingüística valenciana. L'any 1981 va morir, víctima d'un infart.

- Altres tertulians de l'època eren: Gaspar Lloret, Josep Sunyer, Santiago Ninet, així com també els dos germans Codonyer. A més, cada vegada que venia a València algun personatge literari de Catalunya o de les Illes, sempre era convidat a participar en aquest cenacle dels dilluns. Així la tertúlia, ocasionalment, és va veure enriquida amb la presència de Josep Mª de Casacuberta, Francesc de B. Moll, Jaume Vidal Alcover, Josep Pla o Mª Aurèlia Campmany.

Inicialment, doncs, els precursors son, majoritàriament, membres de la comunitat universitària, als que van anar aglutinant-se grups d'estudiants al voltant d'unes idees i unes formes de vida diferents. Un tret que caracteritzava a aquests joves es que provenien de les xicotetes i mitjanes burgesies. Prompte, s'adonaren que la seua era una peculiaritat pròpia que els feia diferents a la resta de l'estat. Calia fer país, un país com era el seu, amb una llengua i cultura pròpia, amb forts vincles amb Catalunya. Aquest sector intel·lectual prompte se'n va adonar que, com deia Fuster *"esser valencià a hores d'ara ja no pot tenir res a veure amb qualsevol modalitat de folklore, per fina i elegant que siga: només pot xifrar-se en la voluntat de seguir essent distints; de seguir essent íntimament distints. Personalitat, en suma; personalitat però que no pot quedar vinculada a cap manifestació accidental"*.

La tertúlia del dilluns, va anar "pelegrinant" per diverses cafeteries : Al principi es reunien al local del Club Universitari del SEU, al carrer de les Comèdies, després a la Casa de Catalunya, al carrer de la Pau, més tard a la cafeteria Oeste, a l'avinguda Baró de Càrcer. Jo em vaig incorporar a la Tertúlia als anys seixanta, quan es reunia a la cafeteria San Patricio (carrer d'en Llop) i més tard passarem a la cafeteria Oltra, a la plaça del País Valencià, al centre mateix de la ciutat, aleshores els que acudíem a la tertúlia, a més de Fuster i Bausset, érem:

Vicent Ventura i Beltran, nascut a Castelló de la Plana, de jovenet milità a la Falange Española de las JONS, però aviat l'abandonà, influït per Dionisio Ridruejo. El 1962 fou un dels fundadors del Partit Socialista Valencià (PSV). Participà en el IV Congrés del Moviment Europeu, celebrat a Munic (el contuberni de Munich). Fou una de les primeres veus de l'esquerra nacionalista en defensar la integració en la futura Comunitat Econòmica Europea (CEE). Després de la desaparició del PSV, participà en la constitució del Partit Socialista del País Valencià (PSPV), i quan aquest es vinculà al PSOE i s'imposaren les línies reformistes, abandona el PSPV abans que es fera efectiva l'absorció del partit nacionalista per part del PSOE, i passà a formar part del grup que constituïria la Unitat del Poble Valencià. Els darrers anys les seues obligacions li impedièren acudir a la tertúlia, pel que quan s'acabava, Bausset i jo se'n anàvem a Publipress, on treballava Vicent i seguïem raonant.

Vicent Ventura

- **Joan Garcés i Queralt**, un músic reconegut com el director de banda més longeu de la història (va estar en actiu fins als 98 anys). En el transcurs de la seua llarga trajectòria, va estar director de la banda Unió Musical de Lliria, la banda de la Lira Saguntina, la Banda Municipal de Castelló, l'orquestra del Gran Teatre del Liceu i la Banda Municipal de València.

Joan Garcés i Queralt

Joan Garcés i Ramon

- **Joan Garcés i Ramon**, nascut a Lliria, llicenciat en dret per la Universitat Complutense i en Ciències Polítiques per la Sorbona. Entre 1970 i 1973 va ser assessor personal del president Allende a Xile. Va poder escapar del colp d'estat de Pinochet i en retornar a València venia ocasionalment a la tertúlia, on ens contà de viva veu els fets de Xile. Després va ser professor en afamades universitats de arreu del món, va formar part de l'equip del president Mitterrand a França, assessor del Director General de la Unesco i va rebre múltiples distincions internacionals.

- **Josep Iborra i Martínez**, nascut a Benissa (1929-2011) llicenciat en Dret i en Filosofia i Lletres per la Universitat de València i doctor en Filologia romànica. Professor de la Universitat de València, al ICE (Institut de Ciències de l'Educació) i, més tard, dels cursos de valencià al Servei de Normalització Lingüística. Entre les seues publicacions destaquen, en narrativa, *Paràboles i prou* (1955), i en assaig, *Fuster portàtil* (1982), *Trinxera literària* (1995), *Inflexions* (2005) i *Fuster, una declinació personal* (2014). A més, col·labora habitualment en publicacions periòdiques com ara *Serra d'Or*, *L'Espill*, *Saó*, *El Temps*, *Reduccions*, *Caràcters* i *Revista de Catalunya*. Però, per damunt de tot el que destacava en Iborra era la seua vasta cultura, que abraçava tots els camps i en especial la defensa de la nostra llengua i la nostra identitat cultural.

Josep Iborra

- **Ernest Lluch i Martin.**- Nascut a Vilassar de Mar (1937). Doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat de Barcelona, també va estudiar a la Universitat de la Sorbona, a París. Va ser militant del PSC i un dels fundadors del PSPV, va ser ministre de Sanitat en 1982. Publicà 23 llibres, 200 articles en revistes especialitzades i 1.400 articles de premsa. L'any 2000 va ser assassinat per ETA a Barcelona.

- **Enric Tàrraga i Andrés**, nascut al carrer Llanterna, va estudiar magisteri, però ha estat lligat al món editorial de sempre. Va passar per Lo Rat Penat i després per quasi tots els partits nacionalistes d'esquerres, sent el impulsor de la Societat Coral El Micalet, de la llibreria Concret i, en general de tot moviment nacionalista d'esquerres. Malgrat tot, el que més crida l'atenció de la seua personalitat és el seu do de públic-relacions, capaç de moure's i relacionar-se amb mig món sempre en defensa del País Valencià.

Enric Tàrraga

Josep Palacios

- **Josep Palacios i Martínez**, nascut a Sueca, amic i col·laborador de Joan Fuster. Escriptor, tipògraf, editor, dissenyador gràfic. Ha conreat quasi tots els gèneres literaris (assaig, narrativa, poesia). malgrat que sempre ha volgut restar a un segon terme, com secret, fins que darrerament es donà a conèixer al públic, perquè altres el coneixiem des de fa molt de temps i coneguem les seues qualitats.

- **Francesc de Paula Burguera**, nascut a Sueca, amic de Fuster, preocupat pel destí del poble valencià, s'ha dedicat fonamentalment a la tasca periodística (Levante, Las Provincias, Avui, El País); fundà el Partit Demòcrata Liberal del País Valencià i, mes tard, el Partit Nacionalista del País Valencià.

Francesc Burguera

- **Francesc Ferrer Pastor**, nascut a la Font d'en Carròs, començà a treballar el 1941 com a maquinista dels diaris *Jornada* i *Levante*, fins que el gener de 1942 va sofrir un accident laboral on va perdre la mà esquerra. A partir d'aquell moment va haver de dedicar-se a la tasca de corrector. Posteriorment va realitzar el mateix treball a la impremta de Federico Domènech i al diari *Las Provincias*. Assistí el 1949 al primer curs de llengua de Lo Rat Penat, impulsat per Carles Salvador i impartit per Enric Valor i, aleshores s'involucrà en el treball i l'estudi sobre el valencià, com a professor de Lo Rat Penat i com a estudiós de la llengua, publicant diversos llibres.

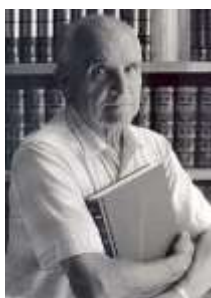

Francesc Ferrer Pastor

- **Alexandre Cabrera i Agüir**, nascut a Carlet, educat a l'escola laica pel mestre Joan Roger, a la seua joventut les circumstancies familiars l'obligaren a treballar al camp, malgrat les seues inquietuds intel·lectuals que el dugueren a fundar l'ateneu de Carlet, del que va ser president, i professionalment a gestionar una important empresa a València.

Alexandre Cabrera

Ramir Peris Borràs

- **Ramir Peris i Borràs**, nascut a Carlet al si d'una família de llauradors, després de la guerra tornà al camp. Malgrat que casat i amb una filla encara va fer el batxillerat i va aconseguir una sòlida formació, doncs el seu hobby era la lectura, però les seues aspiracions intel·lectuals es veieren limitades per les dificultats de la postguerra. Sense abandonar el camp, doncs s'autodefinia com un escodrinador de la Natura, va entrar en el món de la construcció, on va ser un important empresari.

- **Josep Garcia Richart.**- Va nàixer a Xàtiva (1929-2015). Estudià Dret a la Universitat de València. Ingressà al Cos Jurídic d'Intervenció Militar i va estar destinat a diversos llocs fins aplegar a València. Quan estava per ascendir a coronel va demanar la Baixa "perquè no estava molt d'acord amb les decisions dels seus superiors". Amic de Fuster, de Bausset, de Ventura i Alfaro.

- **Ramon Pelegero Sanchis- Raimon.**- Nascut a Xativa (1940).

Jo el vaig conèixer al menjador del SEU, com un estudiant de Filosofia que ens cantava cançons després del dinar. Anys després va aconseguir la fama, cantant poemes propis, altres de Salvador Espriu i dels clàssics valencians de la literatura catalana, com Ausiàs March, Jordi de Sant Jordi, Joan Roís de Corella i Joan Timoneda. Vingué a la Tertúlia durant uns anys, si be de forma ocasional.

- Altres tertulians d'aquests anys eren l'apotecari Joan Garai, Josep Vañó, Domènec Sernequet, i Josep Ibanyes (el pastisser).

El que tractàvem aleshores era qualsevol acte públic que implicava solidaritat, ciutadania, rebel·lia i debat. Si hi havia alguna cosa a discutir sobre la identitat, el compromís amb la nostra cultura, esdevenia el nucli de la conversa, però sobre tot, es respirava un clima d'esperança, o més que esperança, de confiança en un futur immediat que anava a canviar-ho tot; per fi tot el que havíem somiat es feia realitat. La crua realitat anava a mostrar-nos quan lluny estàvem, doncs les coses començaren a derivar per uns camins impensables. Tot el que, sumat a la multiplicació dels meus compromisos professionals a l'hospital i docents a la Universitat em van fer abandonar la tertúlia uns anys, durant els quals es va traslladar a la cafeteria de la Societat Coral El Micalet, al carrer Guillem de Castro, on continua hui en dia.

La tertúlia al Micalet

En retornar vaig trobar a antics contertulians, com el ja degà Josep Lluís Bausset i Ciscar o Francesc de Paula Burguera. Però durant aquests anys vaig poder comprovar amb alegria que, lluny d'amainar els seus membres, s'havien anat incorporant més tertulians, que cada dilluns continuem mantenint el caliu de la conversa i de la reflexió, i als quals vull retre un sentit homenatge:

- **Agustí Ventura i Conejero**, nascut a Xàtiva, llicenciat en Filologia Clàssica, és catedràtic de llatí d'institut i des de finals dels 60 ha escrit nombrosos articles i llibres, sobretot al voltant de Xàtiva. Va ser un dels impulsors, junt a dos companys xativins més, de l'escultura dedicada en homenatge als maulets a Xàtiva, coneguda popularment com la Pedra dels Maulets.

Francesc Jover

- **Francesc Jover i Domínguez**, nascut a Cocentaina, començà a treballar als 11 anys de menador en sa mare que era filadora de cordell de cànem. Després va ser metal·lúrgic i els darrers trenta anys laborals ho va fer al Comerç, però després de la jubilació va estudiar Història, on ens coneguèrem. Hui es dedica a escriure articles periodístics i llibres, amb els que defensa els seus ideals, doncs es persona de fermes conviccions, malgrat que es tolerant i respectuós en el tracte.

Agustí Ventura

- **Joan Carles Jover i Carbonell**, nascut a Cocentaina, fill de Francesc Jover, doctor en psicologia per la Universitat de València, llicenciat en Ciències del Treball. Membre del Bloc, va ser candidat a l'alcaldia d'Almàssera per Compromís. Es dialogant, escolta als altres i aporta els seus propis raonaments per a fonamentar el que ell defensa, però sembla que deu ser prou difícil fer-lo canviar d'opinió.

Joan Carles Jover

- **Josep Mª Ruix i Contelles**, nascut a la Pobla de Vallbona, es rector i ha recorregut diversos pobles exercint el seu deure: Carlet, L'Ènova, Xàtiva i actualment a València. Es molt crític amb la jerarquia eclesiàstica, doncs el seu objectiu personal és situar-se el més a prop possible de la figura de Jesucrist. Es dialogant, malgrat que li costa un sacrifici aconseguir-ho.

Josep Maria Ruix

- **Vicent Micó i Garcia**, es un rector que ja fa anys es va retirar a Turballos, un poblat de les muntanyes d'Alcoi, prop de Muro, per a fundar una comunitat ecumènica i no violenta, doncs son pacifistes, el que suposa que respecten als animals i, per tant, son vegetarians, opten pel treball manual i una vida senzilla. Com ell insisteix "cal que hi hagi amor entre la gent".

Vicent Mico

- **Antoni Signes i Mulet**, nascut a Gata de Gorgos, va ser sacerdot, però ja fa anys que se'n va eixir, després es va casar i va treballar com a comercial. Te una sòlida formació humanística, el que li ha permès progressar en el seu treball i ara, ja jubilat, dedicar-se a escriure, fonamentalment dels problemes que va viure en eixir-se'n de rector, les seues experiències viatjant pel mon i recuperar la microhistòria del seu poble.

Antoni Signes

- **Vicent Moreno i Mira**, nascut a València (1937), estudià a l'Escola d'Arts i Oficis de València. Es llicenciat en Belles Arts, Història de l'Art i Humanitats. La seva obra recrea amb detallisme paisatges rurals i arquitectures populars d'arreu del País Valencià (València, Pinedo, El Palmar, Bocairent, Carlet, Banyeres, els Ports, el Maestrat, etc.), que evoquen records i sentiments de nostàlgia de la nostra terra; posteriorment ha evolucionat cap a la insinuació formal i cromàtica, sense abandonar la figuració. Ara està escrivint i la veritat, ho fa molt be, malgrat que ell no s'ho creu.

Vicent Artur Moreno

Vicent Moreno

- **Vicent Artur Moreno i Giménez**, nascut a València, llicenciat en Història i doctor en Comunicació audiovisual. Va treballar a Canal 9 fins que tancaren. És un enamorat de la Història i pensa que molts dels mals actuals es deuen al seu desconeixement, així que aconsella prendre pindoletes d'Història, per al que ha escrit llibres de divulgació de la Història, que ajuden no sols a conèixer el passat sinó a comprendre el present, el que és molt més important.

- **Joan Puchalt i Sanchis**, nascut a Albal, on continua vivint. Ha treballat sempre al Banc de València. Home molt preocupat pels problemes actuals, fonamentalment de l'educació, el que l'ha dut a recolzar l'Escola Valenciana amb l'entusiasme que en ell es habitual, promotor de diverses activitats culturals, escriu col·laboracions a diversos periòdics a les que critica successos d'actualitat.

Genís González

- **Genís González i Salmeron**, nascut a Russafa ja fa molts anys, es un home fet a si mateix, gran lector que, a més del seu treball, ha aconseguit una formació important que li permet pensar i tenir criteri propi respecte als més diversos problemes. A més, gaudeix d'una vitalitat envejable.

Joan Puchalt

- **Francesc Llorens i Monjoli**, nascut a Paiporta, economista. Es un home de fortes conviccions, amb una important influència dels seus criteris professionals, el que possiblement es veritat en la societat de hui en dia. Malgrat el seu caràcter impulsiu, es sempre respectuós amb les idees i pensaments dels altres.

Francesc Llorens

- **Eduard Guillot i Castellano**, nascut a València. Ha treballat tota la seua vida en el món dels llibres. Ha estat delegat de diverses editorials, sent el principal difusor entre nosaltres de la Enciclopèdia Catalana. S'apunta a totes les causes perdudes, doncs te un gran sentit de la solidaritat, malgrat que de vegades cau en la utopia.

Eduard Guillot

- **Rafel Buforn i Valero**, nascut a Xàtiva, llicenciat en Filosofia i Lletres per la Universitat de València. Professor de Llengua i Literatura d'Ensenyança Mitjana, jubilat amb categoria de catedràtic. Es considera membre de la Generació del 68, defensor dels ideals democràtics i de la identitat del País Valencià. Militant del PSPV, regidor de Xàtiva, fins a 1990. Escriu articles periodístics i recentment dos llibres. Sempre es troba al costat dels dependents i necessitats.

Rafel Buforn

- **Rodolf Soler i Roch**, nascut a Valencia, on viu. Ha estat professor de Institut, hui ja jubilat. Posseïdor d'una sòlida formació, preocupat pels problemes socials, malgrat que té una visió acadèmica de les coses. Ha format part de Valencians pel canvi.

Rodolf Soler

- **Vicent Miquel i Diego**.- La Nucia (1939-2016) llicenciat en dret per la Universitat de València i en Ciències Polítiques per la de Madrid. Secretari d'Administració Local a diversos pobles del País. Secretari General de l'Ajuntament de València. Secretari del Consell Metropolità de l'Horta i de la EMSJ (Entitat Metropolitana de Serveis Jurídics), i del Consell Preautonòmic Valencià. Ha fet donació de la seua biblioteca, de més de cinc mil volums, a la biblioteca de Gata de Gorgos, el poble de la seua mare. És un home prudent, seriós i honest en les seues apreciacions.

Vicent Miquel

- **Sal·lustià Herrero i Gomar**, nascut a Benigànim, ha estudiat teologia, filosofia i sociologia, ha exercit de professor de filosofia a diversos instituts, i de sociologia i antropologia social a l'Escola Normal de Magisteri i a la Facultat de Dret. La seua tesi doctoral en Filosofia fou sobre "Ecologia, ciutadania i multiculturalitat". Va participar en la creació de la Unitat del Poble Valencià. Actualment escriu a diverses publicacions.

Sal·lustià Herrero

- **Toni Flich Carbonell**, nascut a Beniganim, va estudiar Medicina a València, posteriorment va fer la especialitat de Cirurgia General, fent la Residència al Hospital General de València i posteriorment treballa com cirurgià al Hospital Dr. Peset. L'amistat amb Vicent Moreno i Ramon Trullenque el va dur a la tertúlia, on es va integrar ràpidament, doncs el seu és un cas clar de retrobament amb el seu poble i la seua cultura.

Font: Flich Carbonell

- **Rafel Sena i Guzmán** va nàixer al barri de Russafa en la València trista, exhausta i grisa de 1940. És net i fill de fotògrafs d'estudi i de carrer, de manera que a casa seua guarda un tresor inestimable: moltes imatges de la ciutat que estima, estudia i investiga. Rafa Sena és una de les persones que més sap de toponímia urbana de València i de moltes històries urbanes que s'ha encarregat d'escriure en llibres que deixen memòria d'una ciutat que va existir, i que encara acaronem en el record. De fet, el seu llibre sobre toponímia urbana de València és el més complet que s'ha escrit fins ara d'una urbs mediterrània, viva i amb unes ganes impressionants de perdurar, com Rafel.

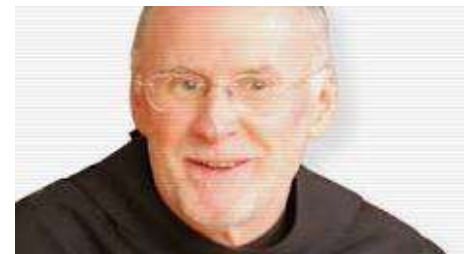
Rafel Sena i Guzman

- **Victor Soler i Tomas**.- Va nàixer a Lloc Nou d'En Fenollet (La Costera). Va cursar la llicenciatura de Filologia Moderna a la Universitat de València. Va estar de lector al Burton Grammar School a Anglaterra. Ha estat professor d'anglès a l'Escola Oficial de Idiomes de València i també professor de Lingüística Valenciana a la mateixa Escola. Ha publicat el poemari *Lilàs de ciutat* (Premi Vila d'Alaquàs). Ha guanyat l'accésit Vila de Canals amb el poemari *Cant de Morella*. També va rebre el Premi de Narrativa Curta "L'encobert", publicat per l'Ajuntament de Xàtiva amb *El cabdell del somni*. Recentment ha publicat el poemari *Plany per Tyrís* a l'editorial Germania. Ha traduït de l'anglès al català l'obra *Esthétique du mal* del nord-americà Wallace Stevens i ha publicat el poemari *La muntanya de les nines* a l'editorial Enkuadres i el llibre *Relats d'ací i d'allà*.

VICTOR SOLER I TOMÁS

- **Josep Miquel Bausset i Verdú**.- Fill de Josep Lluís (1955). Després de la llicenciatura en Ciències Biològiques va professar la fe monàstica benedictina en 1990, entrant al monestir de Montserrat, sent ordenat **diaca** en 2006 i prevere en 2011. Hui, jo continue l'amistat que m'unia al seu pare a través seu i de les seues germanes. He seguit de prop la seua evolució com a persona, perquè reuneix moltes de les qualitats del seu pare, també com a fervorós creient, la qual cosa ens impressiona, sobretot als no creients, i per últim per la seua consciència nacional, que tradueix a través dels seus múltiples articles. Malgrat la distància no deixa d'estar en contacte amb la Tertúlia, a la qual acudeix esporàdicament, quan ve a veure a les seues germanes.

Josep M. Bausset i Verdú

- Altres tertulians han estat Jaume Costa i Costa, Josep Valero i Adolf Garcia.

La Tertulia dels dilluns hui en dia

Hui en dia, sense perdre el seu caràcter espontani i desenfadat, propi d'una reunió d'amics, hem establert uns principis que regeixen la tertúlia i que tots els tertulians acceptem implícitament:

1. Participació igualitària. Es respecten totes les aportacions per igual, però no s'accepta que hi hagi algú que ens vulgui imposar la seua com a única vàlida.
2. Formació. Totes les persones tenim intel·ligència, al llarg de les nostres vides hem après moltes coses i de maneres molt diferents, per tant, totes les persones som capaces de participar en un diàleg, independentment de que es tinguen o no estudis.
3. Conrear el pensament. A la nostra societat actual vivim en un sistema que determina les nostres vides: els mitjans de comunicació, la informàtica, Internet, etc. suposen un gran avanç, però tenen el perill que ens ho donen tot "mastegat" i quan se'ns adonem ja no som capaços de pensar per nosaltres mateixos. A través dels debats a la tertúlia ressorgeix aquesta capacitat, ja que les relacions amb les persones i el nostre entorn les dirigim nosaltres mateixos. És per això que nosaltres decidim de què volem parlar, sense pretendre imposar cap opinió.
4. L'ordre necessari. Establir unes normes per a ordenar les participacions: un moderador al que es demana la paraula, evitant les intervencions simultànies i estructurant els debats, evitant botar d'un tema a un altre fins que no es considere

esgotat l'anterior, però obrint la possibilitat de curtes participacions relacionades amb el tema que se està debatent (el que anomenem "ficar una falqueta").

A les tertúlies, de vegades, es convida un personatge de la vida social, política, cultural, econòmica, etc. del país que planteja o emmarca un tema d'actualitat puntual o permanent. Després de la intervenció del convidat, s'estableix un diàleg-debat amb els tertulians. Fins ara han passat per la tertúlia: **Josep Lluís Barona**, catedràtic de Història de la Medicina, **Joan Brines**, catedràtic de Història Contemporània de la Universitat de València, **Carme Pérez Aparicio**, catedràtica de Història Moderna de la Universitat, **Jesús Huguet** membre del Consell Valencià de Cultura, **Josep Lluís Albinyana** expresident de la Generalitat, **Vicent Moreno**, en representació de l'Escola Valenciana, i un llarg etcètera.

Amb el pas del temps, i després de més de 60 anys, la *tertúlia del dilluns* és un lloc de reflexió, que arriba a projectar-se, modestament a la premsa, a través de les cartes al director o d'algun article d'opinió. Francesc de P. Burguera per la seua part, pensa que és important *"recordar aquests fets, pera que la gent conega part de la nostra història"* Aquestes tertúlies segons Burguera, van servir perquè *"valencianistes que no ens coneixíem ni sabíem de la nostra existència, establírem contacte i anàrem fent un caliu nacionalista"*.

Aleshores, qui som i que volem hui els tertulians?

Els que acudim cada setmana a "La tertúlia Bausset dels dilluns" constituïm un grup heterogeni, al que podem trobar advocats, metges, apotecaris, capellans, economistes, psicòlegs, comercials, professors de Institut, professors de la Universitat, pintors, historiadors, etc.

Tampoc la nostra edat es homogènia, doncs si be predomina la gent major, també tenim entre nosaltres a gent jove. Políticament, potser hi ha una majoria de gent d'esquerres, però també hi ha lliberals i uns quants que militen en partits polítics. Religiosament podem trobar gent creient junt a agnòstics i ateus. Aquesta heterogeneïtat la veiem com un avantatge, una mena de vacuna contra el pensament únic, pas inicial de les intoleràncies, les imposicions i el domini dels uns sobre als altres.

Els únics elements que donen cohesió i homogeneïtat al grup son: el nostre sentit democràtic, que te com a meta una autèntica democràcia participativa, per la que cal continuar lluitant encara, i la nostra preocupació pel nostre poble i per la nostra cultura, que ens veiem en l'obligació de defensar front als continus atacs per part de interessos espuris i partidaris.

Aleshores, que es el que ens uneix?

En primer lloc ens uneixen sentiments: un fort sentiment de pertànyer a un poble menyspreat, que veu, conformat, inconscient i complagut, com va perdent-se la seua llengua, la seua cultura, la seua personalitat, entre polítics corruptes i campanyes publicitàries dirigides a confondre i enganyar a l'opinió pública. Aquesta situació ens du a adoptar una actitud crítica constructiva amb la intenció de recuperar i avançar, i al mateix temps d'anar esbrinant, dintre de l'enorme embull informatiu de la societat actual, el bon camí.

En segon lloc ens uneixen convenciments:

- estem convençuts que vivim en una societat dominada per una minoria que ostenta el poder econòmic i financer i que fa rodar tot al voltant dels seus interessos
- estem convençuts que l'especulació i la corrupció son perniciosos i deuen ser denunciades per la societat civil i, sobre tot, pels polítics.
- estem convençuts de que hi ha que respectar els drets humans, i com a conseqüència la societat del benestar.
- estem convençuts que la nostra cultura està en perill i sentim la responsabilitat de fer tot el possible per conservar-la i estimular-la, doncs la uniformitat ens empobreix mentre que la diversitat es enriquidora.
- estem convençuts de que la solució passa per l'educació, per tant hi haurà que començar per promoure un canvi radical en l'educació (en lloc de les interessades retallades).
- estem convençuts que s'ha de promoure la investigació, que deu ser el nucli del nostre desenvolupament i es necessària per a la innovació que necessiten les nostres empreses i els nostres llauradors.

Aleshores, què es el que volem?

En primer lloc, una educació que no es limite a donar els necessaris coneixements sinó que forme en valors, que promoga la veritat, el treball, la tolerància, la igualtat entre sexes i el respecte a les persones, els animals i les plantes, en definitiva, una educació que ajude a madurar, que ensenye a pensar, no sols a retindre coneixements. Sols una societat així educada serà capaç d'eliminar no sols la ignorància sinó també la falsedat, les recomanacions i la cobdícia, al temps que estarà en condicions de recuperar la seua identitat i la seua dignitat, deixant-la en condicions de dirigir els seus passos cap a una vertadera democràcia, una desitjada democràcia participativa. Baix aquests principis va néixer la "Tertúlia dels dilluns", i baix els mateixos principis volem seguir reunint-nos.

Generalment tractem temes d'actualitat i, a més a més, de vegades invitem a algunes persones pertanyents a diversos camps del coneixement, com Història, Educació, Llengua i literatura, Ecologia, Arts plàstiques (cine, pintura, escultura, arquitectura), Salut, etc.

En definitiva, hui som tan sols un grup de gent preocupada pel seu País, que ens reunim pera canviar impressions, debatre problemes d'actualitat que ens interessin i que habitualment no es solen tractar als mitjans de comunicació, a part de reunir-nos amb els que ja son els nostres amics. Però volem que la nostra activitat siga més transcendent, que els nostres debats apleguen a l'opinió pública, cosa que feia el Prof. Bausset amb les seues notes als periòdics i que hui estem reprenent amb la ploma d'alguns contertulians, com Vicent-Artur Moreno Gimenez, Josep Miquel Bausset, Sal-lus Herrero i Joan Puchalt.

La trajectòria de la tertúlia Bausset dels dilluns, des del pluralisme, el respecte

i la tolerància, ha marcat una manera de fer i de pensar, que obri horitzons de futur en un País des-vertebrat, fins al punt que hui en dia, com he pogut constatar personalment, els professors d'Història de la nostra Universitat, ja inclouen entre els fets més importants previs a la democràcia i entre les activitats encaminades a la defensa de la nostra cultura, la celebració d'aquestes tertúlies.

El que tirem a faltar.- No cal dir que els tertulians estem satisfets amb l'estat actual, fins al punt que l'assistència a la Tertúlia ha esdevingut transcendental en les nostres vides, però com tot, es digne de ser millorat. Per tant amb aquesta Memoria propose obrir un debat sobre els següents problemes:

- 1.- Possibilitat i conveniencia de afavorir l'entrada de dones, doncs hui la participació femenina, en totes les activitats socials, ha esdevingut una exigència.
- 2.- Promoure la participació de gent jove, trencant l'abisme generacional actual i afavorint la seua concienciació.
- 3.- Obrir un llistat de persones de prestigi, que considerem important que vinguen ocasionalment a parlar de diversos temes. Llistat que deuria ser confeccionat per tots els assistents a la Tertúlia.

TERTULIANS: 1-Joan Puchalt 2-Antoni Signes 3-Josep Maria Ruix 4-Vicent Moreno
5-Joan Carles Jover 6-Francesc Llorens 7-Eduard Guillot 8-Josep Miquel Bausset
9-Agusti Ventura 10-Rafel Buforn 11-Rodolf Soler 12-Ramon Trullenque 13-Josep Lluís Bausset 14-Francesc Jover 15-Vicent Micó 16-Vicent Artur Moreno

EDUARDO GALEANO
LOS HIJOS DE LOS DIAS

DIA 21 DE FEBRERO
EL MUNDO ENCOGE

*Hoy es el dia de las lenguas maternas
Cada dos semanas muere una lengua*

*El mundo disminuye cuando pierde sus humanos decires,
como pierde la diversidad de sus plantas y sus bichos.*

*En 1974 murió Ángela Loij, una de las últimas indígenas onas,
de la Tierra del Fuego, allá en el fin del mundo y la última
que hablaba su lengua.*

*Solita, cantaba Ángela, para nadie cantaba, en esa lengua que
ya nadie recordaba:*

*Voy andando por las pisadas
de aquellos que se fueron
Perdida estoy*

*En tiempos idos, los onas adoraban varios dioses. El dios
supremo se llamaba Pemaulk, que significa Palabra.*